

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Кафедра української літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

з науково-педагогічної роботи

_____ доц. Гусєв С.О.

« ____ » _____ 20__ року

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

УСНА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

підготовки бакалавра

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Додаткової предметної спеціальності 014.021 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Освітня програма Середня освіта. Українська мова і література, англійська мова))

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Вінниця – 20__ рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Усна народна творчість» для студентів за спеціальністю 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) з додаткової предметної спеціальності 014.021 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Мова навчання – українська

«___» _____, 20__ року __ с.

Розробник: Віннічук А.П., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української літератури.

Протокол від «___» _____ 20__ року № _____

Завідувач кафедри
української літератури

доц. Віннічук А.П.

«___» _____ 20__ року

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха.

Протокол від «___» _____ 20__ року № _____

Голова навчально-методичної комісії факультету
філології й журналістики
імені Михайла Стельмаха

доц. Кухар Н.І.

1. Опис навчальної дисципліни «Усна народна творчість»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, додаткова спеціалізація/спеціальність, освітня програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова	
Індивідуальне науково- дослідне завдання - реферат (назва)	Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	РІК ПІДГОТОВКИ	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 90	Додаткова предметна спеціальність 014.021 Середня освіта (Мова і література (англійська)) Освітня програма Середня освіта. Українська мова і література, англійська мова	СЕМЕСТР	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: <i>аудиторних – 2,8 самостійної роботи студента – 2,4</i>	Ступінь вищої освіти бакалавр	<i>20 годин</i>	<i>6 годин</i>
		ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
		<i>28 годин</i>	<i>10 годин</i>
		ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ	
		<i>годин</i>	<i>годин</i>
		ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ	
		<i>годин</i>	<i>годин</i>
		САМОСТІЙНА РОБОТА	
<i>42 годин</i>	<i>74 годин</i>		
ВИД КОНТРОЛЮ: залік			

ПРИМІТКА:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи % становить:

для денної форми навчання – 53% аудиторних; 47% самостійної і індивідуальної роботи.

для заочної форми навчання – 17% аудиторних; 83% самостійної і індивідуальної роботи.

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета навчальної дисципліни «Усна народна творчість» – дослідити розмаїття явищ української усної словесності, детально проникнути у їх суть і специфіку на різних етапах становлення народної словесної творчості, ознайомити студентів із феноменом усної народної творчості, специфікою фольклору, його жанровою системою, історією і поетикою окремих жанрів, особливостями усної народної творчості кожного історичного періоду, взаємодією фольклору і літератури, дослідити сучасні проблеми збереження культурних традицій українського народу.

2.2. Завдання навчальної дисципліни «Усна народна творчість»:

- розмежувати теоретичні поняття фольклор, усна народнопоетична творчість, фольклористика;
- простежити поетапне становлення духовного середовища українського народу у його зв'язку з історичними явищами і подіями;
- з'ясувати роль усної народної словесності у формуванні етнопсихології, світоглядних засад українців;
- ознайомити студентів зі специфікою української усної народної творчості, закономірностями її розвитку, способом побутування;
- сформулювати уявлення про жанрову систему фольклору, про історію і поетику кожного жанру;
- виробити вміння аналізу наукової літератури з проблем фольклористики, навички філологічного аналізу фольклорного твору;
- на основі першоджерел дослідження українського фольклору (зокрема праць М. Костомарова, О. Потебні, М. Грушевського, І. Франка, Ф. Колесси та ін.) по-новому потрактувати культурний спадок українського народу;
- висвітлити загальнотеоретичні проблеми (виникнення та розвиток найвідоміших шкіл і напрямів вітчизняної та світової фольклористики).

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності: *здатність до усвідомлення закономірностей становлення та розвитку українського фольклору; здатність до розуміння основних понять і категорій, пов'язаних із усною народною творчістю; здатність до аналізу поетикальних особливостей творів різних жанрів усної народної творчості.*

2.3.2. Фахові компетентності: *розуміння художніх особливостей творів різних жанрів усної народної творчості; знання найбільш поширених та уживаних художніх засобів у творах усної словесності; уміння застосовувати набуті знання під час проходження фольклорної практики.*

2.4. Програмні результати навчання (за освітньою програмою): знати основні теоретичні поняття з українського фольклору, школи і напрями

фольклористики, особливості класифікації українського фольклору, особливості жанрової системи української усної народнопоетичної творчості, жанрову специфіку окремих народнопоетичних різновидів, поетикальні особливості творів ліричних фольклорних жанрів, провідні мотиви й образи народних текстів, сучасні дослідження народнопоетичних жанрів.

2. Програма навчальної дисципліни «Усна народна творчість»

РОЗДІЛ 1. Фольклор і фольклористика. Пісенно-віршові фольклорні жанри.

Тема 1. Вступ. Основні школи і напрями фольклористики.

Інформаційний обсяг теми. Предмет, мета та завдання курсу. Огляд основної навчальної та хрестоматійної літератури. Фактори впливу на розвиток фольклору та його етнічні особливості. Етнографічні регіони України. Визначення фольклору як явища; розмежування понять фольклор, фольклористика, усна народна творчість.

Фольклористика як наука. Галузі фольклористики (історія фольклору та теорія фольклору). Зв'язок фольклористики з іншими науками (історією, етнографією, культурологією, мистецтвознавством, філософією, релігієзнавством, літературознавством, педагогікою, естетикою та етикою, мовознавством, географією, природознавством, соціологією та ін.).

Усна народна творчість і художня література: спільні та відмінні риси.

Періодизація українського фольклору. Дохристиянські вірування та культури давніх слов'ян. Язичництво та Християнство як основні світоглядні системи усної народної творчості слов'ян, період двовір'я. Вплив Християнства на розвиток української народної словесності. Поділ доісторичної та історичної епох на періоди, аналіз періодів.

Основні школи та напрями фольклористики. Основні фольклористичні теорії. Міфологічна школа фольклористики. Передумови виникнення (загальноєвропейський розвиток романтизму), філософська основа (естетика Ф. Шеллінга та братів Шлегелів), поширення її ідей в Європі. Виникнення символічно-міфологічної школи (Г. Крайцер) та порівняльно-міфологічної (В. та Я. Грімм). Арійська теорія Якова Грімма як основа міфологічно-порівняльних студій. Розвиток ідей міфологічної школи в українській науці (М. Максимович, М. Костомаров, О. Потебня та ін.).

Міграційна школа фольклористики. Наукові погляди Т. Бенфея та його теорія запозичень чи «мандрівних сюжетів». Розвиток ідей міграційної школи в Німеччині, Англії, Італії, Росії. Поширення в Україні (рання творчість М. Драгоманова та М. Сумцова).

Антропологічна (етнографічна) школа, її засновники; вияв її ідей на українському ґрунті. Теорія самозародження сюжетів (теорія полігенізму),

поширення її ідей в країнах Західної, та Східної Європи. її вияви на українському ґрунті (діяльність О.Котляревського).

Становлення в Україні історичної школи фольклористики, основні її представники (Й. Бодяньський, П. Куліш, М. Дашкевич, П. Житецький); ідея еkleктизму М.Грушевського та її прихильники в українській науці (Фольклористична діяльність І. Франка та В. Гнатюка).

Загальна характеристика шкіл фольклористики ХХст. (радянської, етнопсихологічної, соціологічної, географічно-історичної, структуралізму, ритуально-міфологічної).

Система жанрів української усної народної творчості.

Тема 2. Дохристиянські вірування праслов'ян. Міфологія.

Інформаційний обсяг теми. Магія як найдавніший пласт народної творчості та її форми. Тотемізм, анімізм, фетишизм. Теоретична магія як псевдонаука. Практична магія як псевдомистецтво. Гомеопатична (імітативна) та контагіозна магія. Зв'язок вірувань та обрядів з давньою магією. Види ритуалів. Словесний супровід обрядів та ритуалів. Замовляння, заклинання, прокляття (закляття) та клятви (присяги). Види магічних формул. Жанрові різновиди. Ворожіння, їх види. Поетика жанрів магії. Давня праслов'янська міфологія. Тематичні цикли давніх праслов'янських міфів. Народні повір'я та забобони, їх зв'язок з давньою міфологією. Вплив магії та міфології на становлення та подальший розвиток системи жанрів української усної словесності. Проблема синкретизму народної творчості. Зв'язок жанрів магії та міфології з художньою літературою. Проблеми дослідження жанрів магії та міфології.

Тема 3. Календарно-обрядова творчість.

Інформаційний обсяг теми. Річна циклічність та ритуально-міфологічна основа виникнення жанрів календарно-обрядової творчості. Поділ на цикли. Аналіз жанрів зимового циклу календарної обрядовості. Колядка як жанр; класифікація українських народних колядок, аналіз основних груп. Структура колядки, основні мотиви, образи, поетика. Жанрові особливості та поетика українських народних щедрівок. Посівальні пісні. Зв'язок жанрів зимового циклу із відповідними святами та ритуальними діями. Вертепна драма, її зв'язок з церковною традицією. Аналіз жанрів весняного циклу календарної обрядовості. Народні веснянки, їх зв'язок з міфологічними віруваннями давніх слов'ян. Жанрові особливості українських гаївок, їх класифікація, специфіка виконання. Волочесні пісні (риндзівки). Церковні пісні про Воскресіння (воскресні пісні). Жанри літнього циклу календарно-обрядової творчості: маївки, русальні пісні, купальські, собіткові, петрівчані, троїцькі пісні. Зв'язок з ритуалами. Основні мотиви, поетика. Жанри осіннього циклу календарної творчості: жнивнярські (зажинкові, жнивні, обжинкові), косарські та

гребовицькі. Зв'язок жанрів календарно-обрядової творчості з художньою літературою та їх дослідження.

Тема 4. Родинно-обрядова творчість.

Інформаційний обсяг теми. Зв'язок родинно-обрядової творчості з етапами життя та побутом людей. Весільна обрядовість, її виникнення та становлення. Весілля як драма; його основні етапи (передвесільні обряди, приготування до весілля, власне весілля, післявесільні обряди) та народнопісенний супровід. Обрядові весільні пісні; аналіз мотивів, образів, їх поетика; особливості виконання. Зв'язок весільної обрядовості з іншими жанрами фольклору. Народна обрядовість, пов'язана з народженням дитини.

Похоронна обрядовість, історія становлення похоронного обряду. Голосіння та їх жанрові різновиди (похоронні, рекрутські, каторжанські, соціально-побутові та ін.); аналіз, особливості виконання, поетика.

Обряди, пов'язані з будівництвом дому та новосіллям. Зв'язок жанрів родинно-обрядової творчості з художньою літературою та їх дослідження. Використання та описи народних обрядів українськими письменниками в художній літературі.

Тема 5. Український героїчний епос. Билини. Народні думи.
Інформаційний обсяг теми. Історична основа походження та розвитку українського народного героїчного епосу. Класифікація жанрів героїчного епосу.

Билинний епос. Полеміка та погляди щодо його походження. Аналіз циклів билин (міфологічний, Київський, Галицько-Волинський, Новгородський, казково-новелістичний). Поетика билин. Історія збирання та дослідження.

Українські народні думи як унікальне явище народної творчості. Історія походження дум, їх композиція та жанрові особливості; класифікація українських народних дум. Аналіз дум про героїчну боротьбу українського народу проти турецько-татарських загарбників («Плач невольників», «Дума про Самійла Кішку», «Маруся Богуславка», «Втеча трьох братів з города Азова», «Дума про козака Голоту» та ін.); думи про героїчну боротьбу українського народу проти шляхетсько-польського поневолення («Перемога під Корсунем», «Хмельницький і Барабаш», «Смерть Богдана Хмельницького», «Про Богдана Хмельницького смерть, про Юрася Хмельницького та Павла Тетеренка» та ін.); жанрово-стильові особливості суспільно-побутових дум («Сестра і брат», «Вдова і три сини», «Прощання козака», «Повернення Удовиченка до матері»).

Тема 6. Історичні пісні.

Інформаційний обсяг теми. Жанрові особливості історичних пісень, їх класифікація. Аналіз основних груп історичних пісень: історичні пісні доби козаччини, їх зв'язок з думами; історичні пісні періоду Коліївщини та Гайдамаччини (друга пол. 17 – 18 ст.); історичні пісні періоду повстань 19 ст.;

пісні національно-визвольних рухів першої половини 20 ст. Поетика жанру. Пісні-хроніки.

Виконавці українського героїчного ліро-епосу. Найвідоміші українські кобзарі та лірники, їх творчі долі. Історія збирання та дослідження жанрів українського народного героїчного епосу. Основні фольклористи-дослідники, найважливіші видання. Зв'язок жанрів героїчного епосу з художньою літературою.

РОЗДІЛ 2. Народнопоетична лірика і проза. Пареміографія.

Тема 1. Українські народні балади.

Інформаційний обсяг теми. Жанрова своєрідність українських народних балад. Поєднання епічного, ліричного та драматичного компонентів у баладі. Проблеми поділу українських балад, їх класифікація. Тематичний аналіз основних баладних сюжетів. Балади про кохання та дошлюбні взаємини («Ой чие то жито, чії то покоси», «Тройзілля», «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці», «Їхали козаки із Дону додому» та ін.). Мотиви сімейних взаємин та конфліктів у відповідній групі народних балад («Проводжала мати сина у солдати»; «Ой пити би горівочку», «Прийшов Іван до Марійки» та ін.). Відгомони соціального та історичного життя в українських народних баладах («Про Довбуша і Дзвінку», «Балада про Кармалюка», «Марусяк і попадя», «Бондарівна», «Лимерівна» та ін.). Поетика, символіка балад, перегуки з ліричними піснями. Зіставний аналіз жанру балади з жанрами ліричної та історичної пісні. Зв'язок жанру народної балади з літературою; балади народні та літературні: спільні та відмінні риси. Історія збирання та дослідження жанру.

Тема 2. Українська народна лірика.

Інформаційний обсяг теми. Специфіка народної лірики, її відмінності від обрядової творчості. Жанрові ознаки ліричних пісень, їх класифікація. Тематичні групи родинно-побутових пісень. Народні пісні про кохання та дошлюбні взаємини: основні мотиви та образи. Поетика народних пісень про родинне життя. Вдовині та сирітські пісні. Своєрідність жартівливо-гумористичних пісень. Теми, мотиви, символіка.

Аналіз суспільно-побутової лірики. Основні мотиви та образи козацьких пісень; поетика чумацьких пісень; рекрутські, солдатські та жовнірські пісні, їх жанрові особливості та зв'язок з жанром голосінь; характеристика інших жанрових різновидів суспільно-побутових пісень (кріпацькі, бурлацькі, наймитські, жебрацькі, заробітчанські, емігрантські та ін.). Стрілецькі пісні. Зв'язок жанрових різновидів з суспільно-історичною реальністю. Особливості ритмомелодики, римування, архітекtonіки української необрядової лірики. Танкові пісні, синкретизм їх виконання.

Пісні літературного походження та романси як особливий пласт української народної пісенної творчості. Особистості письменників та долі їхніх пісень. Особливості виконання та побутування.

Тема 3. Казковий епос.

Інформаційний обсяг теми. Погляди на проблему виникнення українського народного казкового епосу. Його зв'язок з народною міфологією. Жанрові особливості українських народних казок. Класифікація народного казкового епосу. Аналіз основних жанрово-тематичних груп казок.

Казки про тварин: особливості художньо-образної структури. Аналіз мотивів основних груп казок про тварин. Розмежування жанрів казки про тварин та байки. Байка народна та літературна. Особливості побудови кумулятивних казок, їх різновиди (епічні та ланцюгові). Типи кумуляції. Художньо-образна та композиційна будова чарівних казок. Аналіз основних мотивів та образів. Вплив історичного розвитку суспільства на трансформацію жанру казки. Особливості тематики соціально-побутових казок. Основні художні засоби та прийоми народних казок. Розвиток та еволюція жанру народної казки. Розширення тематики та проблематики, збагачення художньо-образної системи. Зв'язок народної казки з літературною: спільні та відмінні риси. Поетика жанру. Зв'язок українського народного казкового епосу з іншими жанрами усної словесності. Історія збирання та дослідження народних казок.

Жанри анекдоту та небилиці. їх зв'язок з соціально-побутовими казками. Художні засоби та прийоми комізму. Своєрідність жанру народної притчі. Зв'язок з писемною (зокрема Біблійною) традицією.

Тема 4. Народна документальна (історична) проза.

Інформаційний обсяг теми. Основні групи (меморати, хронікати, фабулати). Особливості неказкової народної прози у її зіставленні з казковою. Класифікація українського народного неказкового епосу.

Легенди. Жанрові особливості легенд та їх класифікація. Аналіз основних груп легенд та їх різновидів. Міфологічні легенди, їх зв'язок з давніми міфічними уявленнями. Тематичні групи міфологічних легенд (антропоморфічні, зооморфічні, тератоморфічні, етіологічні, демонологічні та ін.). Своєрідність мотивів та образів апокрифічних легенд, їх зв'язок з книжною традицією та тематичні різновиди – космогонічні, антропогенічні, антропологічні, оноματοлогічні, етногонічні; старозавітні та новозавітні легенди (народна трансформація та деформація Біблійних мотивів); агіографічні, есхатологічні та ін. Історико-героїчні легенди, співвідношення у них історичної достовірності та домислу. Аналіз основних тематичних груп -р топонімічних, етимологічних, топографічних та ін. легенд. Легендарний ліро-епос. Старцівські пісні.

Тематичні групи та цикли народних переказів, їх зв'язок з історичним минулим українського народу. Аналіз історико-хронологічних циклів переказів. Аналіз жанру бувальщини. Зв'язок бувальщини з повір'ями та народною демонологією. Жанр народного оповідання. Різновиди народних оповідань, різноманітність тематики, особливості побутування. Порівняльний аналіз

жанрів української народної неказкової прози, їх спільні та відмінні риси. Поетика жанрів неказкової прози, їх зв'язок з казковою традицією. Українська народна неказкова проза та художня література: запозичення та взаємовпливи. Дослідження жанрів казкової та неказкової народної прози в українській фольклористиці. Особливості їх вивчення в школі.

Тема 5. Народна пареміографія.

Інформаційний обсяг теми. Загальний огляд малих жанрів української усної народної творчості. Художня природа, жанрові різновиди та класифікація народних паремій. Українські народні прислів'я та приказки, їх розмежування. Погляди на їх виникнення. Аналіз основних тематичних груп. Аналіз інших жанрових різновидів народних малих жанрів (вітань, побажань, прикмет, афоризмів та ін.). Визначення жанру загадки. Класифікація та аналіз основних груп народних загадок. Метафоричність народних загадок, специфіка, закоріненість в міфологічній свідомості народу. Зв'язок жанрів української народної пареміографії з іншими жанрами народної словесності та з художньою літературою. Збирання та дослідження малих жанрів усної народної творчості. Використання народної пареміографії на уроках української літератури у школі. Їх пізнавально-виховне значення та розвиваючий вплив.

Тема 6. Дитячий фольклор.

Інформаційний обсяг теми. Загальна характеристика та особливості дитячого фольклору. Класифікація жанрів усної народної творчості, що побутує в дитячому середовищі. Поетика колискових пісень, аналіз їх основних груп, образів та мотивів. Жанрово-стильові особливості забавлянок та їх різновидів. Аналіз жанрів, які перейшли у дитячий фольклор із загальної народної творчості (заклички, примовки, ігри та ін.). Аналіз жанрів, що виникли у дитячому середовищі. Дитяча пареміографія. Особливості втілення в дитячій народній творчості дитячої психології та світосприймання. Зв'язок дитячого фольклору з загальною системою усної народної словесності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пз	лз	інд	с.р.		лк	пз	лз	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. Фольклор і фольклористика. Пісенно-віршові фольклорні жанри												
Тема 1. Вступ. Основні школи і напрями	8	2	2			4	7	1				6

фольклористики												
Тема 2. Дохристиянські вірування праслов'ян. Міфологія	8	2	2			4	7	1			-	6
Тема 3. Календарно- обрядова творчість	10	2	4			4	9	1	2			6
Тема 4. Родинно- обрядова творчість	8	2	2			4	9	1	2		-	6
Тема 5.Український героїчний епос. Билини. Народні думи	8	2	2			4	6	-				6
Тема 6. Історичні пісні	8	2	2			4	6					6
Разом за змістовим модулем 1	50	12	14			24	44	4	4		-	36
РОЗДІЛ 2.Народнопоетична лірика і проза. Пареміографія												
Тема 1. Українські народні балади	4	2	2			3	8	1			1	6
Тема 2. Українська народна лірика	6	2	2			3	9	1	2			6
Тема 3.Казковий епос	6	2	2			3	8	-	2			6
Тема 4. Народна документальна (історична) проза	6	2	2			3	6	-	-			6
Тема 5. Народна	4	-	2			3	8					8

пареміографія												
Тема 6. Дитячий фольклор	2	-	4			3	8		2			6
Разом за змістовим модулем 2	40	8	14			18	46	2	6			38
Усього годин	90	20	28			42	90	6	10			74

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кільк. год.	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Періодизація Українського фольклору	2	
2.	Дохристиянські вірування праслав'ян	2	
3.	Міфологія. Класифікація міфів	2	
4.	Календарно-обрядова творчість	2	2
5.	Родинно-обрядова творчість	2	2
6.	Український героїчний епос	2	
7.	Билини. Народні думи	2	
8.	Історичні пісні	2	
9.	Українські народні ліричні пісні	2	2
10.	Казковий епос	2	2
11.	Народна документальна (історична) проза	2	
12.	Народна пареміографія	2	
13.	Дитячий фольклор	2	2
14.	Дитячий фольклор (сучасний стан)	2	
	Усього:	28	10

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

Навчальним планом не передбачено.

7. Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

Навчальним планом не передбачено.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1.	Тема 1. Вступ. Основні школи і напрями фольклористики	4	6
2.	Тема 2. Дохристиянські вірування праслов'ян. Міфологія	4	7
3.	Тема 3. Календарно-обрядова творчість	4	6
4.	Тема 4. Родинно-обрядова творчість	4	6
5.	Тема 5. Український героїчний епос. Билини. Народні думи	3	7
6.	Тема 6. Історичні пісні	3	6
7.	Тема 7. Українські народні балади	3	6
8.	Тема 8. Українська народна лірика	3	6
9.	Тема 9. Казковий епос	3	6
10.	Тема 10. Народна документальна (історична) проза	3	6
11.	Тема 11. Народна пареміографія	4	6
12.	Тема 12. Дитячий фольклор	4	6
	Всього	42	74

9. Індивідуальні завдання

**Індивідуальне науково-дослідне завдання:
розгорнута характеристика фольклорного жанру**

План характеристики

1. Місце жанру в українському фольклорі.
2. Походження терміна на позначення жанру.
3. Походження жанру, його історичний розвиток.
4. Ознаки жанру. Форма виконання.
5. Класифікація творів даного жанру.
6. Провідні теми, мотиви, образи.
7. Художні особливості (мова, стиль, символіка, художні засоби, сюжет, композиція тощо).
8. Побутування жанру (регіональні особливості, ареал поширення).
9. Зв'язок даного жанру з художньою літературою.
10. Збирання і дослідження творів даного жанру українською фольклористикою.

11. Тест для перевірки знання жанру (10 питань, 4 варіанти відповідей до кожного (А-Г), з них лише одна правильна).
12. Список використаної літератури, оформлений згідно з бібліографічними вимогами.

Перелік фольклорних жанрів для складання характеристики

Казки про тварин. Чарівні казки. Соціально-побутові казки. Замовляння. Легенди. Перекази. Народні оповідання і бувальщини. Народні анекдоти. Байки та притчі. Думи. Історичні пісні. Балади. Голосіння. Колискові пісні. Пісні про кохання. Пісні про родинне життя. Жартівливі пісні. Коломийки. Частівки. Козацькі пісні. Чумацькі пісні. Рекрутські і солдатські пісні. Кріпацькі, бурлацькі, наймитські пісні. Стрілецькі і повстанські пісні. Колядки і щедрівки. Веснянки. Русальні пісні. Купальські пісні. Жнивні пісні. Весільні пісні. Дитячі пісні. Утішки, пестушки, забавлянки. Лічилки, дражнилки. Дитячі заклички і примовки. Вертепна драма. Обряди «Коза» і «Маланка». Прислів'я і приказки. Загадки.

10. Методи та технології навчання

Спосіб організації навчальної діяльності студентів під час вивчення «Українського фольклору» зумовлений закономірностями й особливостями змісту навчального предмета. Для реалізації мети і завдань навчальної дисципліни буде використано такі *методи навчання*:

1) методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні (евристичний метод – бесіда, акроматичні (викладальні) – пояснення, розповідь, лекція, інструктаж, робота з підручником); наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження); практичні роботи;

2) методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності: методи формування пізнавальних інтересів (метод навчальної дискусії, метод забезпечення успіху в навчанні, метод створення новизни навчального матеріалу); методи стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні. Методи контролю забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення у навчально-пізнавальній діяльності студентів і про ефективність засвоєння навчального матеріалу.

Під час перевірки ефективності взаємодії між викладачем і студентом буде використано такі методи контролю:

- метод усного контролю (індивідуальне опитування, фронтальна перевірка, групова перевірка);
- метод письмового контролю (контрольна робота, метод практичної перевірки, метод тестового контролю).

За місцем у навчальному процесі буде використано такі види контролю: попередній, поточний, тематичний, підсумковий.

Технології навчання: пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, диференційоване навчання.

11.Критерії та методи оцінювання

Методи контролю забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення у навчально-пізнавальній діяльності студентів і про ефективність засвоєння навчального матеріалу.

Під час перевірки ефективності взаємодії між викладачем і студентом буде використано такі методи контролю:

–метод усного контролю (індивідуальне опитування, фронтальна перевірка, групова перевірка);

–метод письмового контролю (контрольна робота, метод практичної перевірки, метод тестового контролю.

За місцем у навчальному процесі буде використано такі види контролю: попередній, поточний, тематичний, підсумковий.

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень студента
А 90-100 Відмінно	Студент вільно володіє матеріалом, уміннями і навичками аналізу твору усної народної творчості, виявляє творчі здібності, самостійно оцінює різноманітні фольклорні явища, виявляючи власну позицію щодо них, уміє використати набуті знання в нестандартних ситуаціях.	Високий
В 80-89 Дуже добре	Студент володіє матеріалом та навичками цілісно-комплексного аналізу народного твору, самостійно оцінює окремі поети календарні явища, знаходить і виправляє допущені помилки, працює з різними джерелами інформації, систематизує та творчо використовує дібраний матеріал.	Високий
С 75-79 Добре	Студент володіє матеріалом та навичками цілісно-комплексного аналізу народного твору, систематизує та узагальнює набуті знання, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження власних суджень.	Достатній
Д 60-74	Студент володіє матеріалом, відтворює значну його частину, з допомогою викладача знаходить потрібні приклади у тексті народного твору.	Задовільний

E 50-59	Студент володіє навчальним матеріалом на початковому рівні його засвоєння, відтворює незначну його частину, дає визначення фольклорного явища без посилання на народний текст.	Низький
FX 35-49	Студент розуміє навчальний матеріал на елементарному рівні його засвоєння, відтворює лише окремі фрагменти, дає загальну відповідь з допомогою викладача. В цілому відповідь незадовільна з можливістю повторного складання.	Незадовільний
F 1-34	Незадовільні знання, обов'язковий повторний курс.	

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль і самостійна робота														Підсумковий залік	Загальна кількість балів
Розділ 1							Розділ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	в і р ш і	T1	T2	T3	T4	T5	T6	в і р ш і		
Ауд/СР.	Ауд/СР.	Ауд/СР.	Ауд/СР.	Ауд/СР.	Ауд/СР.		Ауд/СР.	Ауд/СР.	Ауд/СР.	Ауд/СР.	Ауд/СР.	Ауд/СР.		20	100
5/3	5/4	5/5	5/5	5/4	5/4	10	5/3	5/4	5/1	5/1	53	5/3	10		

Шкала оцінювання: сто балова, ECTS, розширена

	Сума балів за всі види діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА РОЗШИРЕНОЮ ШКАЛОЮ
			<i>Для екзамену, заліку, курсової роботи, практики</i>
	90 - 100	A	відмінно
	80 - 89	B	дуже добре
	75 - 79	C	добре
	60 - 74	D	задовільно
	50 - 59	E	достатньо
	35 – 49	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
	1 - 34	F	Неприйнятно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма дисципліни.
2. Робоча навчальна програма дисципліни.
3. Плани лекційних занять.
4. Плани практичних занять.
5. Плани самостійної роботи.
6. Конспекти лекцій з дисципліни.
7. Індивідуальні завдання.
8. Питання і завдання до поточного контролю.
9. Питання до підсумкового контролю.
10. Інші види.

14. Рекомендована література

Основна

1. Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість: Підручник. – 3-тє вид / М. Лановик, З. Лановик. Київ : Знання-Прес, 2005. 591 с.
2. Руснак І. Український фольклор: Навчальний посібник / І. Руснак. Київ : Академія, 2010. 300 с.
3. Українська фольклористика. Довідник / Укладання і загальна редакція Михайла Чернопиского / М. Чернопиский. Тернопіль : Підручники і посібн., 2008. 448 с.

Додаткова

1. Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях: Космогонічні українські народні погляди та вірування / Вступ. стаття В. Шевчука / Г. Булашев. Київ : Довіра, 1993. 414 с.
2. Віннічук А. Український фольклор. Вінниця, ТОВ «Твори», 2018. 124 с.
3. Войтович В. Сокіл-Род. Легенди та міфи стародавніх українців / В. Войтович. Рівне : Оріана, 1997. 332 с.
4. Войтович В. Українська міфологія / В. Войтович. Вид. 2-ге, стереотип. Київ: Либідь, 2005. 664 с.; іл.
5. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис у 2 томах. Київ: Оберіг, 1991 / О. Воропай Т. 1. – 450 с; Т.2. 445 с.
6. Головацький Я. Виклади давньослов'янських легенд або міфологія укладена Я.Ф. Головацьким / Я. Головацький. Київ : [б. в.], 1991. 93 с.
7. Грушевський М. Історія української літератури: В 6 т. 9 кн. Т.1 / М. Грушевський. Київ:1993. 392 с.
8. Дмитренко М. Українська фольклористика: Акценти сьогодення / Розвідки, статті / М. Дмитренко. Київ: В-во «Сталь», 2008. 235 с.
9. Давидюк В. Українська міфологічна легенда / В. Давидюк. Львів : Світ, 1992. 176 с.

10. Думи. Історико-героїчний цикл: Збірник / Вступ. ст. М.Стельмаха / Думи. Київ: [б. в.], 1982. 159 с.
11. Дунаєвська Л. Українська народна казка / Л. Дунаєвська. Київ: [б. в.], 1987. 127 с.
12. З живого джерела. Українські народні казки в записах, переказах та публікаціях українських письменників / Упоряд., літер. обробка, вступ. стаття та приміт. Л. Дунаєвської / Л. Дунаєвська. Київ: [б. в.], 1990. 512 с.
13. Закувала зозуленька. Антологія української народної творчості / Закувала зозуленька. Київ: «Веселка», 1998. 500 с.
14. Калинова сопілка. Антологія української народної прозової творчості / Калинова сопілка. Київ: «Веселка», 1998. 502 с.
15. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні: У 2-х книгах, 4-х томах / С. Килимник Кн. 1. Київ: «Обереги», 1994. 400 с; Кн. 2. 528 с.
16. Костомаров М. Слов'янська міфологія / М. Костомаров. Київ: «Либідь», 1994. 283 с.
17. Плісецький М. Українські народні думи. Сюжети і образи. Київ: «Веселка», 1994. 364 с.
18. Руснак І. Думи та історичні пісні: Тексти та їх інтерпретація / І. Руснак Кіровоград : «Степова Еллада», 1999. 96 с.
19. Скуратівський В. Дідух: Свята українського народу / В. Скуратівський. Київ: Освіта, 1995. 272 с.
20. Українські замовляння / Упор. М. Москаленко Київ: [б. в.], 1993. 309 с.
21. Українські народні пісні та думи. Київ:[б. в.], 1992. 96 с.
22. Українські перекази Київ: Довіра, 1992. 134 с.
23. Українські січові стрільці у піснях / Вступ. ст. Левченка О. / О. Левченко Тернопіль, 1991. 112с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Освітній онлайн-ресурс

<http://litmisto.org.ua/>

Електронна бібліотека українського фольклору

<http://www.utoronto.ca/elul/Main-Ukr.html>

Гуманітарний архів «Антропос»

<http://www.anthropos.net.ua/jspui/>

Архів журналу «Народознавство»

http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/sch/texts.html

Архів журналу «Усна народна творчість » <http://unt.com.ua/archive/>